

MAARJAMAA

V E L L O S A L O R I N G K I R I

Nr. 6 (137)

XXV aastakäik

Seitsmevennapäev 2011

Hüvasti, isa Guy – ja »Maarjamaa« ema Fanny!

Kahe päevaga tuli Maarjamaa väikesel kogudusel hüvasti jätta kahe agara töötajaga Issanda viinamäe Eesti põllul: 21. juunil kutsuti koju isa Guy, päev hiljem Fanny de Sivers.

Mõlemad jõudsid igavesele isamaale suurteks tähtpäevadeks. Isa Guy pühitseti preestriks 29. juunil 1951 – tema matused toimusid Turus pühitsemise 60. aastapäeval. Ringkirja *Maarjamaa* esimene number, mis algas hümniga *Ave Regina* Fanny tõlkes, ilmus 23. juunil 1961 – selle 50. aastapäevaks, 23. juuniks 2011, lubati tal lakata Taevariiki kuulutamast siin maa peal. Ta kirjutas innustavaid sõnu tõesti viimase minutini – alles kuu aega tagasi tõi *Eesti Kirik* tema artikli *Puhas süda*. Võime loota, et tema kirjutuslaualt leitakse veelgi valmis artikleid – ent juba need, mis on trükitis ilmunud, moodustavad omaette peatüki Maarjamaa vaimulikus kirjanduses.

Tähelepanu väärib ka see seik, et isa Guy ordineeriti samas linnas, kus tegutses Fanny – üks pariislane, kes tegutses Eestis, üks eestlanna, kes tegutses Pariisis, mõlemad mõlema maa keeltes, mõlemad Maarjamaa koguduse hüveks.

Pirita klooster saab k.a. septembris kümneaastaseks, isa Guy, kes oli siinsete õdede pihhiisa, oleks septembris võinud tähistada oma üheksakümneandat. Fanny teatas alles hiljuti, et tuleb talveks elama-kirjutama Pirita kloostriisse... Ent Issand otsustas teisiti. Fannyst kui „Maarjamaa“ emast kuulsime juba pikemalt läinud aastal, tema 90, sünnipäeva puhul (vt Mm 130), täna heitkem pilk isa Guy eluteele.

Isa Guy – vaene mõttes ja teos

Kleenuke ja käbe isa Guy ei torganud õigupoolest millegi poolest silma ei Helsingi ega Tallinna tänavapildis, ent tema eluloole annab võrdset otsida – ka vabatahtlikult valitud ja elatud vaesuse poolest.

Ta sündis 20. sept. 1921 Chabanais' väikelinna kehvast perekonnast. Õnneks pääses ta küll 12-aastaselt maristide vennaskonna internaatkooli, kuid see asus oma pooltuhat kilomeetrit eemal. Õnneks jõudis kuulata ka ülikooliloenguid juura ja majandusteaduse alalt, enne kui Saksa okupatsioonivõim viis ta koos paljude teistega vabrikutöölise ühte Halle sõjatehasesse. See oli aastal 1940.

Vabrikus moodustasid noored prantslased vastupanugrupi, mis aitas sõjavange põgeneda, kuid Guy koos sõpradega arreteeriti. Neid vintsutati pool aastat viies eri vanglas ja neljas koonduslaagris (sealhulgas Dachaus ja Buchenwaldis) nii rängalt, et Guy üksi jäi elama. Vabanedes mais 1945 kaalus ta veel vaid 42 kilo ning vajus koju jõudes terve aasta kosumiseks. „Pärast koonduslaagrit näib kõik väljaspool laagrit lausa paradiisina,“ ütles isa Guy hiljem.

Aastal 1946 astus ta vaimulikku seminari ja pühitseti a. 1951 Pariisis preestriks. Järgnes kolm aastat teenistust nõ tavalise kogudusepreestrina Lyonis, millele järgnes teist kolm hoopis uudsel kujul – lihtsa vabrikutöölisena, kes on aga samas ka preester.

Töölispreestrist idapreestriks

Prantsusmaal sündis pärast sõda nn töölispreestrite liikumine. Isa Guy päevil elas sealsetes tööstusrajoonides hulk preestrid lihtsate vabrikutöölisena teiste tööliste keskel. Uudne liikumine tekitas probleeme, mis viisid ajutise kirikliku keelustamiseni (praegu tegutseb jälle umbes 800 töölispreestrit) ja isa Guy ei soovinud vaidlusaluses algatuses edasi tegutseda. Vangis oli ta tutvunud Ida-Euroopa olukorraga; võibolla sinna?

Uut tööpõldu otsides jõudis ta Rooma, *Collegium Russicum*isse, mis valmistas ette vaimulikke ajaks pärast ateistliku N. Liidu lagunemist. Siin hakkas ta õppima vene keelt, õigeusu kiriku liturgiat ja idakirikute elu-olu. Siin tutvus ta aga ka hollandlastest vendade de Caluwé algatusega Soomes, kes olid seal üritanud alates aastast 1938 oikumeenilist tööd teha ja hiljuti (a. 1963) asutanud Helsingi lähedal Espoos *Mylyjärvi oikumeenilise*

keskuse. Sinna abistama sõitiski isa Guy a. 1964 ja algas hoopis uus ajajärk tema elus – Soomest sai tema uus kodu peaaegu pooleks sajandiks, kuni surmani.

Myllyjärvi, Emmaus, Valge-Vene

Elanud paar aastat Myllyjärvil, kus ta õppis nii soome kui vene keelt, ent pidas ka ettekandeid, sai isa Guyst Emmause-liikumise eestvedaja ligi kaheks aastakümneks (1966-86). Liikumise, millel on praegu üle 300 keskuse 36 riigis, asutas üks tuntumaid prantslasi, Abbé Pierre (1912-2007), a. 1949. Lihtsustatult võiks seda „kodutute omaabiks“ nimetada. Isa Guyle tähendas see elamist samas keldris koos Helsingi alkohoolikute, prükkarite ja muude kodututega, ent tema sõnutsi polnud see Dachauga võrreldes kuigi raske. Tema uus Emmause „perekond“ kuulus Dachau-jutte huvi ja lugupidamisega. Aastal 1983 hindas Soome rahuliikumine isa Guy tööd preemiaga.

Kui tervislikel põhjustel Emmausest loobuda tuli, tegi Helsingi piiskop talle ülesandeks välismaalaste abistamise, mis tähendas pikki reise, sealhulgas ka Valge-Venesse, kuhu saabus päev enne katastroofi Tšernobõlis, ainult 100 kilomeetri kaugusele tollest linnast.

Kui Helsingi piiskop Paul detsembris 1989 Eestisse kinnitusesakramenti jagama tuli, saabus koos temaga siia ka isa Guy, teenis ja pidas ettekandeid Tallinnas ja Tartus. Siin leidiski ta uue tööpõllu.

Helsingi ja Tallinna vahel

Pärast ateistliku impeeriumi lagunemist hakkas kolme taasiseseisvunud Balti riigi kiriklikku elu korraldama nuntsius, residentsiga Vilniuses, katoliikliku Leedu pealinnas. Nõ kõrvalametina oli ta ka pisikese Maarjamaa koguduse apostellik administraator, ei saanud aga kuigi sageli siin käia. Nii nimetas ta oma esindajaks Tallinnas isa Guy, kes jäi küll Helsingi piiskopi alluvusse, ent sai olla viis päeva nädalas Tallinnas. Seda „kõrvalametlikku kahepaiksust“ jätkus neljaks aastaks (1992-96), kuni Eesti sai lõpuks koha peal resideeriva apostelliku administraatori.

Tööst ei olnud puudust – tegelda tuli isegi ukrainlastega, kelle olukorraga isa Guy oli tutvunud juba Dachaus, hiljem aga ka nende kodumaal, Ukrainas. Lisaks tundis ta hästi nende liturgiat ja oskas jumalateenistusi pidada (niisuguseid vaimulikke nimetati *biritualistideks*). Seetõttu sai ta abiks olla Tallinna Ukraina Kolmkäe-Jumalaema koguduse loomisel ja teenimisel, mis sai oma kogudusepreestri Ukrainast alles hiljem.

Katoliku kirik sai tollal tagasi okupatsiooniajal äravõetud kinnisvarasid, millega oli jällegi palju tööd. Üheks aeganõudvamaks kujunes Kodasema keskus Järvamaal.

Kodasema (Esna)

Aastatel 1936-40 tegutses Kodasemal väike ortodoksidega ühistööd taotlev keskus (vt Mm 4:8), kus toimetati ka ajakirja *Ühine kirik*. Okupatsioon tegi a. 1940 kõigele lõpu, ent nüüd, aastat viiskümmend hiljem, sai kirik hoone tagasi. Mida teha kogudustest kaugel asuva, pealegi räämas majaga? Ilmselt sobis paik konverentside, suvelaagrite jms korraldamiseks, kuid esialgu tuli – nii seal kui mujal – vaadata, „et majal katus peal oleks.“ Sedamööda kuidas vahendeid leiti, parandati-ehitati edasi, isa Guy käis peaaegu iga nädal vaatamas-kontrollimas ning Kodasemal hakkas peatselt toimuma vaimulike koosolekuid, süvisid ja noortelaagreid, toimub nüüdki, ent see oli ainult üks isa Guy paljudest muredest.

Vaimulik isa

Veel rohkem kui organiseerimisabi vajab Maarjamaa kogudus vaimulikku tuge. Isa Guyl oli varuks nelja aastakümne pikkune kogemus mitmel maal, mitme koguduse ja vaimsusega. Lembit Peterson, üks 90ndate alguse entusiaste (kes sai nüüd ka matustest osa võtta), arwab: „Oli lausa imetlusväärne, millega isa Guy hakkama sai. Ta oli paljudele vaimulikuks isaks.“

TEATEID

ISA GUY MATUSED

Isa Guy ärasaatmine toimus Helsingi Püha Henriku katedraalis 29. juunil, muldasängitamine Turu linna katoliku kalmistul. Eestist oli tulnud temaga jumalaga jätma veerandsada sõpra, eesotsas piiskop Philippe'iga. Piritalt olid oma pihhiisa matma tulnud ema Riccarda ja õde Clementina.

FANNY DE SIVERSI MATUSED

4. juulil pühitses piiskop Philippe Tallinna Peeter-Pauli katedraalis „Maarjamaa ema“ Fanny matusemissa, kust siirduti Metsakalmistule. Eesti Kirjanike Liidu nimel ütles järelehüüde ja asetas pärja Rein Veidemann, kogu teenistust kaunistasid Jaan-Eik Tulve algatusel *Vox Clamantise* lauljad. Haud asub Kirjanike Liidu rahulas.